

N:o 99.

Af herr **J. Johnsson** i Bollnäs, om ändring af 1, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 18, 19, 20, 22, 23, 28, 30 och 60 §§ stadgan angående skjutsväsendet.

I motion till 1904 års Riksdag tog jag mig friheten att fästa uppmärksamheten på vissa i Kungl. Maj:ts stadga angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 föreskrifna bestämmelser, hvilka dels i anledning af förändrade beskattningsgrunder, dels af andra af mig anförda skäl påkallade ändring; och då giltigheten af dessa skäl kvarstå och kräva sin lösning, tillåter jag mig att i förnyad motion hemställa, att de anmärkta olägenheterna måtte varda afhjälpta.

Föreskriften i 3 § af omförmälda stadga, att Konungens befallningshafvande må äga att, »därest vid en eller flera af de utmed allmän väg varande skjutsanstalter entreprenad icke skulle kunna tillvägabringas, men sådan anstalt, med eller utan gästgifvarehållning, finnes vara för samfärdseln därstädes oundgängligen behöflig, för sådant fall, efter föregången undersökning vid häradsrätten i orten, ej mindre bland de inom samfälligheten enligt hittills gällande författningar skjutsskyldiga hemman till skjutsanstalt med därtill hörande skjutslag bestämma vissa lämpligen belägna hemman än äfven fastställa den ersättning, som utöfver tillgängliga, för skjutsväsendet inom orten anvisade anslag i räntor eller penningar skäligen bör af öfrige skjutsskyldige inom samfälligheten erläggas till dem, som sålunda komma att skjutsanstalt öfvertaga och skjutsning därvid bestrida», torde nämligen i anledning af de ändrade förhållanden, som numera inträdt, böra ändras och nya grunder för gästgifverihållningens utgörande bestämmas.

Den ersättning, som utgått för gästgifverihållning, består i allmänhet dels däruti att det hemman, som därtill anslagits, befriats ifrån utgörande af vissa onera, såsom rotering, ränta och kronotionde, hvilka äro af grundskattenatur, dels att staten anslagit räntor från andra kronoskattehemman till gästgifveriets uppehållande.

Då genom lag af den 2 december 1892 de på viss jord hvilande grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär från och med år 1904 upphört att utgå, så är det obilligt, att vissa hemman skola fortfarande utgöra dessa skatter endast på grund af den omständigheten, att samma skatt icke ingår till staten, utan blifvit af denna anslagen till annat ändamål, nämligen till gästgifveris uppehållande, hvilka under förgångna tider mera än för närvarande varit i behof af särskildt understöd.

På förekommen anledning har Konungens befallningshafvande i Gäfleborgs län i underdånig skrifvelse den 24 augusti 1903 med förmälan, att, då åtskilliga hemman i de flesta socknar inom länet ej utgöra roteringsskyldigheten effektivt, utan hafva rotevakansafgifterna varit anslagna till vissa gästgifveriers uppehållande, eller utgjort så kalladt gästgifverihemkall, men dessa hemman torde böra komma i åtnjutande af lindring i roteringsbesväret enligt lagarna den 5 juni 1885 och den 2 december 1892, hemställt, dels att sådan godtgörelse af statsmedel må beredes med så stor procent af de under åren från och med 1893 utbetalda belopp, som enligt lagen den 2 december 1892 motsvarar lindringen för dessa år i rustnings- och roteringsbesvären, dels att föreskrifter meddelas om sättet för dylika afgifters framtida utgörande och för beredande af godtgörelse därför åt hemkallstagare.

Nödvändigheten af ett ordnande af dessa skatteförhållanden lär således få anses ådagalagd.

Att entreprenad för skjutshållning bör vara förenad med gästgifveri, där sådant anses böra inrättas, medför afsevärda fördelar, och erfarenheten visar, att entreprenadbidragen kunnat nedbringas, där skjutshållning och gästgifveri varit förenade, samt att bidragen varit högre, där skjutningen upplåtits utan rätt för entreprenören att öfvertaga gästgifveriet. I hvarje fall måste det vara en fördel för staten, att det bidrag, som kan pröfvas böra utgå, vare sig för skjutshållning och gästgifveri förenade eller särskildt för gästgifverihållningen, utgår efter samma grunder, enär staten icke torde böra betungas med bidrag för gästgifveriernas uppehållande efter andra grunder än dem, som gälla för bidrag till entreprenadskjutsens uppehållande.

För det fall, att entreprenad vid en eller annan skjutsstation icke kan åvägabringas, äger Konungens befallningshafvande att, efter före-

gången undersökning vid häradsrätten, för kortare tid och intill dess entreprenad kan komma till stånd, åläggas viss, lämpligt belägen fastighet att gästgifveri eller skjutsstation uppehålla emot skälig ersättning, så länge skjutsningen vid samma station uppehålls genom hållskjuts. Att fortskaffa de resande genom hållskjuts är emellertid föga tidsenligt och vållar de skjutsskyldiga stort obehag och förlust, hvadan det bör åligga Konungens befallningshafvande att söka, så vidt ske kan, åstadkomma entreprenad, hvilket, enligt hvad erfarenheten gifver vid handen, utan svårighet läser kunna åstadkommas.

Kostnaderna för gästgifveri eller skjutsstations uppehållande, intill dess entreprenad varder inrättad, torde böra bestridas af anslaget till skjutsentreprenadernas uppehållande.

Föreskriften i 14 §, att då vid granskning af de inkomna anbuden det eller de lägsta, som för särskild skjutsanstalt afgifvits, med afseende å den bjudandes personlighet eller å den aflämnade borgensförbindelsens beskaffenhet eller å den för skjutsningens besörjande erbjudna säkerhet eller eljest finnas vara af beskaffenhet att icke kunna godkännas, skall Konungens befallningshafvande skyndsamt ombesörja, att ny auktion förrättas. Beträffande de anbud, emot hvilka i omförmälda afseende eller i fråga om antagligheten af därvid fästadt förbehåll om öfvertagande jämväl af gästgifverihållning anmärkning ej förekommit, bör, i händelse anbud afgifvits utan anspråk på bidrag, det anbud, som innefattar erbjudande att besörja skjutsningen för lägsta legan, antagas. Hvad åter angår de anbud, vid hvilka fästats förbehåll om entreprenadbidrag, skola auktionsprotokollen, med undantag af protokoll öfver förrättad auktion å skjutsningen i stad, som icke hör till landsting, af Konungens befallningshafvande till länets samma år sammanträdande landsting öfverlämnas jämte förteckning å de fordrade bidragen; och ankommer det på landstinget, enligt 15 §, huruvida de betingade entreprenadbidragen må beviljas; åliggande landstinget, där något entreprenadbidrag finnes vara för högt, men landstinget anser lägre bidrag böra anvisas, bestämma beloppet af detta bidrag.

Af detta stadgande framgår, att Konungens befallningshafvande och landstinget äro tillagda en alltför begränsad pröfningsrätt, nämligen den förre att antaga eller förkasta de anbud, som innefatta erbjudande att besörja skjutsningen för lägsta legan, och det senare att antaga de betingade lägsta bidragen eller, om lägre bidrag anses böra anvisas, bestämma beloppet af detta bidrag.

Att täflan vid entreprenadauktioner å skjutsningen i allmänhet är fördelaktig, enär bidragen därigenom kunna nedbringas, är ju påtagligt,

men vid pröfningen af de gjorda anbuden böra alla synpunkter få göra sig gällande, således icke allenast anbudsgifvarens förmåga att fullgöra den åtagna skjutsskyldigheten, utan jämväl, då gästgifverihållningen bör vara med skjutsningen förenad, huruvida anledning är att befara, att de med gästgifveri förenade rättigheter i ett eller annat afseende kunna af entreprenören komma att missbrukas, samt att, då flera anbud om bidrag afgifvits, som icke i afsevärd grad skilja sig med afseende på det fordrade bidragets storlek, det anbud må kunna antagas, som afgifvits af den person, som anses hafva de bästa förutsättningar att kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sitt åtagande.

Pröfningen af de gjorda anbuden å skjutsningen och gästgifverihållningen, hvilka af helt naturliga skäl böra vara förenade, lärer så mycket hellre kunna öfverlämnas till landstinget och Konungens befallningshafvande, som landstinget får betala hälften af bidraget, såvidt detta bidrag icke öfverstiger hälften af bevillningen, hvilket icke lärer ifrågakomma; och om ett anbud, som i någon mån skulle öfverskrida det lägsta afgifna, varder af landstinget och Konungens befallningshafvande eller af stadsfullmäktige i stad, som ej i landsting deltager, antaget, torde fullt giltiga skäl därtill hafva förelegat.

Den med gästgifverihållningen förenade rätt till utskänkning af maltdrycker till vägfärande bör, såsom skadlig för det allmänna, upphöra att vara en med gästgifveri förenad rättighet. Jag tillåter mig i detta afseende erinra om de å landsbygden med fullt fog öfverklagade missbruk af den rätt till utskänkning af dessa drycker, som för närvarande tillkommer gästgifveri; och då det lärer vara obestriddigt, att missbruk af denna rätt kan för orten medföra afsevärda olägenheter, torde alla skäl tala för att denna rätt för gästgifveri såsom sådant må upphöra och att vederbörande, som önska förvärfva rätt till sådan utskänkning, därom må göra ansökan i öfverensstämmelse med de i gällande förordning angående utskänkning af maltdrycker stadgade bestämmelser.

På grund af det anförda får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen för sin del beslutar, att §§ 1, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 18, 19, 20, 22, 23, 28, 30 och 60 af Kungl. Maj:ts stadga angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 skola hafva följande förändrade lydelse:

1 §. All skjuts för resandes befordran och gästgifverihållning bör, såvidt ske kan, på entreprenad

upplätas i enlighet med hvad därom i denna stadga förordnas.

Maximibeloppet — — — — landsting och länsstyrelse.

3 §. I hvarje stad — — — — eller skjutsstation.

För landet — — — att därom förordna.

Ej må skjutsanstalt *eller gästgifveri* på landet anordnas än efter godvilligt åtagande eller genom entreprenad inrättas; *dock äge Konungens befallningshafvande att*, därest vid en eller flera af de utmed allmän väg varande skjutsanstalter entreprenad icke skulle kunna tillvägabringas, men sådan anstalt med eller utan gästgifverihållning finnes vara för samfärdseln därstädes oundgängligen behöflig, för sådant fall efter föregången undersökning vid häradsrätten i orten, *ej mindre bestämma storleken af skjutslaget, hvilket, där så ske kan, bör bestå af en kommun, som bör besörja de resandes befordran genom hållskjuts, än ock bestämma viss, lämpligt belägen fastighet att skjutsanstalt eller gästgifveri emot skälig ersättning uppehålla, intilldess entreprenad kan för gästgifveriets och skjutsningens uppehållande anordnas.*

5 §. Gästgifvare och föreståndare för skjutsstation antagas och förordnas i stad af magistraten samt å landet af Konungens befallningshafvande *med iakttagande af de i 14 § stadgade bestämmelser.*

8 §. *Den myndighet, som gästgifvare eller stationsföreståndare förordnat, äge att, i de fall, som i 54 § omförmälas, honom från befattningen skilja.*

9 §. För åstadkommande af skjutsentreprenader och med dem förenade gästgifveri eller skjutsstation skola Konungens befallningshafvande, i den mån gällande entreprenadkontrakt utgå, vidtaga erforderliga åtgärder samt i sådant afseende för hvarje skjutsanstalt bestämma det antal hästar och åkdon samt, där så nödigt finnes, ridsadlar, eller, där båtskjuts äger rum, det antal farkoster, som vid anstalten skall under hvarje dygn för resande vara att tillgå; börande härvid — — — lämpas.

Beträffande tiden — — — — det andra.

Åkdon — — — — stadga.

11 §. Till entreprenör å skjuts- och gästgifverihållning må icke antagas — — — — kunna föränledas af skjutsningen och gästgifverihållningens uppehållande genom annan.

12 §. Sedan med tillämpning af ofvan gifna bestämmelser Konungens befallningshafvande meddelat beslut angående entreprenadvillkoren, böra auktioner, efter därom minst en månad förut i länskungörelserna intagna tillkännagifvanden, anställas för skjutsningens upplåtande på entreprenad, såväl i städerna som å landet. Dessa tillkännagifvanden böra jämväl innehålla underrättelse därom, att entreprenör är skyldig att tillhandahålla för gästgifveri eller skjutsstation tjänlig, med erforderliga möbler och sängkläder försedd lägenhet; skolande entreprenör vara pliktig underkasta sig den förändring i skjutsningsskyldigheten, som genom flyttning eller indragning af angränsande skjutsanstalt eller tillkomst af ny sådan göres nödvändig.

Auktionerna — — — å entreprenad utbjudas.

14 §. Skulle vid granskning befinnas, att de inkomna anbuden, som för särskild skjutsanstalt afgifvits, med afseende å den bjudandes personlighet eller å den aflämnade borgensförbindelsens eller å den för gästgifveri eller skjutsstation erbjudna lägenhetens beskaffenhet ej kunna godkännas, skall Konungens befallningshafvande skyndsamt ombesörja, att ny auktion förrättas.

Beträffande de anbud, emot hvilka i omförmälda afseenden anmärkning icke förekommit, bör, i händelse anbud afgifvits utan anspråk på entreprenadbidrag, det anbud, som innefattar största säkerhet, att de med befattningen förenade åligganden varda behörigen fullgjorda, af Konungens befallningshafvande antagas. Hvad åter angår de anbud, vid hvilka fästats förbehåll om entreprenadbidrag, skola auktionsprotokollen, med undantag af protokoll öfver förrättad auktion å skjutsningen i stad, som icke tillhör landsting, af Konungens befallningshafvande till länets samma år samman-

trädande landsting öfverlämnas jämte förteckning å de fordrade bidragen.

15 §. Landstinget, på hvars pröfning det ankommer, huruvida de betingade entreprenadbidragen må beviljas, äge att därvid fästa särskildt afseende å den bjudandes personlighet; åliggande det landstinget, där något entreprenadbidrag finnes vara för högt, men landstinget anser lägre bidrag böra anvisas, bestämma beloppet af detta bidrag.

De af landstinget härutinnan fattade beslut — — — — — länskungörelserna införas.

18 §. Skulle vid de hållna entreprenadauktionerna icke något anbud å skjutsningens öfvertagande varda afgifvet eller har anbud icke kunnat af Konungens befällningshafvande godkännas, skall för sådant fall, likasom i den händelse att entreprenadanbud med förbehåll om bidrag blifvit af vederbörande förkastadt samt entreprenad icke heller mot för ändamålet anvisadt lägre bidrag kunnat åvägabringas, skjutsningen, hvad angår stad, af staden själf ombesörjas; och skola i utgörande af denna skyldighet, såvidt stad angår, alla stadskommunens medlemmar taga del efter enahanda grund, som för utgörande af de kommunen samfäldt åliggande skyldigheter i allmänhet finnes stadgad.

Hvad åter angår skjutsanstalt å landet, skall i ofvannämnda fall den kommun, inom hvilken skjutsanstalten är belägen, ensam eller, där Konungens befällningshafvande pröfvar sådant skäligt, gemensamt med angränsande kommuner skjutsningen uppehålla, enligt stadgandet i 3 §, intill dess densamma kan, enligt denna stadgas bestämmelser, varda af entreprenör öfvertagen.

19 §. Då skjutsningen utgöres genom hållskjuts, vare gästgifvare eller skjutsstationsföreståndare skyldig att för de skjutsare och hästar, hvilka för utgörande af betingad skjuts vid anstalten inställas, tillhandahålla nödig bostad och stallrum i afvaktan å den resandes ankomst eller resans anträdande.

20 §. Underlåter entreprenör att sina skyldigheter beträffande gästgifveriets och skjutsningens uppehållande

behörigen fullgöra, eller förekomma sådana omständigheter, att entreprenaden icke vidare kan honom anförtrös — — — — — bekostnad. Kan gästgifveri och skjutsningens uppehållande ej på sådant sätt åstadkommas, förhålles i öfverensstämmelse med hvad i 18 § finnes föreskrifvet för det fall, att vid skjutsanstalt entreprenad icke kunnat åvägbringas.

22 §. De bidrag, hvilka jämlikt landstings och Konungens befallningshafvandes godkända beslut böra skjutsentreprenörerna tillgodokomma, liksom den ersättning, som Konungens befallningshafvande enligt 3 § tillerkänt viss fastighetsägare för uppehållande af gästgifveri eller skjutsstation, skola efter sådan grund utgöras, att bidrag intill ett belopp, som motsvarar hälften — — — — — tagas i beräkningen.

Entreprenadbidrag och den särskilda ersättning, som kan i visst fall utgå till gästgifveri eller skjutsstation, som efter den sålunda stadgade fördelningsgrunden böra inom län eller landstingsområde erläggas, skola utgöras medelst en särskild afgift, hvilken skall utgå i förhållande till den allmänna bevillning enligt andra artikeln bevillningsstadgan för fast egendom, eller för inkomst af kapital eller arbete, som af en hvar skattskyldig till statsverket erlägges, dock att i de fall, hvilka i 3 och 18 §§ afses, ej mindre stad för den bevillning, som därifrån utgår, än äfven vederbörande kommun eller skjutslag för den bevillning, som därifrån utgår, skall äga att för den tid, staden eller kommunen, i följd af hvad därom i nämnda paragrafer är stadgadt, måste ensamt för sig utgöra skjutsning, tillgodonjuta befrielse från deltagande i de bidrag till skjutsentreprenader och ersättning för uppehållande af gästgifveri eller skjutsstation, som för samma tid böra utgå från de län eller särskilda landstingsområden, till hvilka staden eller kommunen hör.

23 §. Sedan utrönt blifvit, med *hvilket* belopp staten samt län eller landstingsområde böra i *de bestämde bidragens* gäldande deltaga — — — — — som är för kronans uppbörd stadgadt.

Vidkommande åter den andel i omförmälda bidrag, som jämlikt ofvan stadgade grund bör af staten gäldas, — — — — i statsbidrag tillkommer.

De från län eller landstingsområde utgående *bidrag för skjutsanstalternas uppehållande* låter Konungens befallningshafvande efter hvarje halft års utgång utbetala af de härtill inlutna medel; börande — — — — landsting aflämna.

28 §. *Skulle, i anledning af förändrade förhållanden, gästgifveri eller skjutsstation icke anses vara för de resandes befordran nödig, då äge Konungens befallningshafvande, efter landstingets hörande, förordna om dess upphörande.*

30 §. *Skulle ägare till fastighet, som enligt 3 § blifvit ålagd att hålla gästgifveri, skjutsstation eller utgöra hållskjutsskyldighet, själf icke vilja eller kunna fullgöra den fastigheten ålagda skyldigheten, äge han att med annan person öfverenskomma om skyldighetens fullgörande; dock skall — — — — öfverenskommelsen omfatta.*

60 §. Denna stadga, af hvilken ett exemplar alltid bör finnas i gästrummet anslaget — — — — härmed upphäfd.

Skulle vid någon skjutsanstalt i stad, som till landsting hör, eller å landet, — — — — under samma tid utgå.

De bidrag i räntor eller naturaförmåner, som utgå från hemman eller lägenheter för gästgifveri eller skjutsstations uppehållande, skola från och med år 1906 upphöra. Är gästgifveri eller skjutsstation berättigad till särskild ersättning, då skall denna ersättning, intill dess entreprenad kan varda anordnad, utgöras enligt de i 22 § af denna stadga föreskrifna grunder.

Vederbörande utskott, som får den förberedande behandlingen af frågan sig förelagd, torde benäget föreslå de redaktionsförändringar i förslaget och eventuellt andra i stadgan af mig ej berörda paragrafer, som kunna anses nödiga för det åsyftade målets vinnande.

Stockholm den 28 januari 1905.

J. Johnsson.
